

Manel García: «El 80% dels problemes de l'escola són pel mal finançament»

El professor de la UB publica "Finlàndia", en què defensa l'escola pública i discrepa d'un sector de mestres: "El professorat ha hagut de treballar en unes condicions extremes, però ha cobrat cada mes; els autònoms, no"



Manel García | Adrià Costa

Ha estat trenta anys professor de secundària. Coneix les aules, que aquests dies viuen una **vaga** convocada pels sindicats de mestres. Llicenciat en Filosofia i **doctor en Història**, és professor d'Història Antiga a la **Universitat de Barcelona** (UB). **Manel García** acaba de publicar *Finlàndia. Una apologia de l'educació pública del nostre país* (Arpa).

El discurs de García té originalitat perquè en un tema tan calent com el de l'educació evita la polarització entre apocalíptics i renovadors permanents. Rebutja els missatges **negativistes** sobre l'escola, que considera que funciona bé a grans trets. Es posiciona enfront dels nostàlgics d'una escola classista i els qui propugnen rupturismes retòrics. I considera que els sindicats tenen raó en moltes **reivindicacions** però que s'han equivocat de vaga.

- **Sobta que un llibre d'educació es presenti com una apologia de l'escola tal com és actualment.**

- Faig una defensa de l'escola tenint clar que s'ha de millorar permanentment. Mai hi haurà un

sistema educatiu ideal que no calgui reformar-lo.

- Assegura des de l'inici que és hora de fer balanç i que no hi ha motiu de ser apocalíptic o nostàlgic d'una escola d'abans, ni apuntar-se a un reformisme compulsiu.

- Crec que s'ha de fer balanç del que tenim i de les coses que han funcionat, i modificar les que no. El que no es pot fer és un discurs fatalista. Molt sovint, no s'ha deixat prou temps a les successives reformes perquè sedimentessin i se'n comprovés l'efectivitat. No crec que s'hagi de començar des de zero ni presentar una resistència a tot canvi. Molts discursos que es fan són nostàlgics d'una escola d'abans que no va existir perquè era elitista i classista que deixava fora molta gent. O bé hi ha aquesta mena de progressisme mal entès. Ni l'alumne ha de construir coneixement ell sol ni tampoc s'ha de caure en això que escoltem tant i que jo detesto, que falta cultura de l'esforç. Tots hem estat pares i hem vist la família implicada en els deures els diumenges al vespre. A mi que m'expliquin on no hi ha hagut cultura de l'esforç. El que sí que ha passat és que molta gent s'ha esforçat i no ha rebut a canvi allò que la societat li va prometre. Si ho traslladem a escoles gueto és encara pitjor.

- Què creu que ha funcionat bé i què és el que cal canviar?

- El que ha funcionat bé és la qualitat de la majoria del professorat. El que crec que no ha funcionat és que hi ha una minoria del professorat que no s'hauria de dedicar a la docència, perquè no li agrada, i això es transmet a l'aula.



Manel García acaba de publicar una apologia de l'escola catalana. Foto: Adrià Costa

- En el llibre, arriba a parlar d'un sector tòxic.

- Sí, han passat dues coses degut a la crisi. Ha vingut al professorat molta gent provinent d'altres



sectors professionals que han trobat una sortida com a professors. Però no tothom està preparat per ser-ho. El que no s'ha d'entendre com un menyspreu. Són persones que poden tenir molts coneixements, però no poden bregar amb trenta adolescents cada dia.

"Una minoria del professorat no s'hauria de dedicar a la docència perquè no li agrada, i això es transmet a l'aula"

- Si l'escola va tan bé, per què hi ha tant de fracàs escolar?

- Si hi ha fracàs escolar és perquè la societat ha fracassat en fer una societat inclusiva. Hi ha una realitat social molt dura per a moltes persones i això genera força desmotivació en un alumnat que veu que, quan surt de l'escola, s'adona que tot allò que se li explica té poc a veure amb la realitat que ell veu. Abans, l'ensenyament obligatori era fins als 14 anys i hi havia tot un alumnat que s'incorporava al mercat laboral. Ara hi ha més fracàs escolar perquè hi ha més alumnes escolaritzats. Una manera de reduir el fracàs escolar és fer una inversió en educació. En aquests moments, l'educació suposa un 3,6% del PIB. La mitjana de l'estat és del 4,6%, els països nòrdics estan fregant el 7%. Portugal, per posar una realitat propera a la nostra, inverteix un 5,25% del PIB en educació, i està obtenint molt bon resultat, fins i tot en les proves PISA.

- Portugal seria un model a seguir?

- Nosaltres no som nòrdics i Portugal pot ser un bon model. La nostra economia potser no té aquesta possibilitat d'invertir aquest 7%, però amb un 5,25% ha obtingut uns molt bons resultats. A vegades volem importar models de cultures molt diferents a la nostra, amb altres valors i una ètica protestant que és la nostra. Ens falta una mica d'autocrítica, que és el millor exercici de patriotisme.

- Estem enmig d'una vaga de mestres. Quina part de raó tenen els sindicats?

- Els motius, si els agafem un per un, estan justificats, però s'han de fer matisos. Per mi, és inqüestionable que un 80 dels problemes provenen d'un mal finançament. Falten recursos i sobren discursos. En el tema dels currículums -que ara el conseller diu que dona una moratòria i no serà obligatori d'aplicar-los el curs vinent-, hi ha un motiu de queixa i és que en cada reforma les humanitats paguen un preu molt alt. Surten malparats els coneixements artístics, la música, la filosofia... L'escola també està per formar persones, ja hi ha els graus per formar professionals.

- Quin és el seu criteri sobre l'avançament d'inici de curs?

- No em sembla malament. El Consell Escolar de Catalunya fa anys que ho demana. Segurament, la societat ho demana. El conseller ho ha fet malament imposant-ho, quan crec que ho tenia fàcil havent negociat. Els sindicats, per mi, han comès un error a l'unir la vaga al tema dels cinc dies perquè pot traslladar a l'opinió pública que fan vaga perquè els han tret cinc dies de vacances. Tampoc es pot dir que no tindran temps per preparar el curs perquè un curs no es prepara en cinc dies. Sí que és cert que hi ha centres on les plantilles no arriben fins al setembre. En una vaga de cinc dies, un professor pot estar perdent 600 euros de sou. Hagués estat potser més efectiu fer la vaga el setembre, en els dies que s'han avançat, i ara centrar les reivindicacions en el pressupost i els currículums.



Manel García al seu despatx de la UB. Foto: Adrià Costa

- I sobre l'estabilització de les plantilles?

- Aquí també discrepo dels sindicats. L'estabilització de plantilles ha d'existir, però perquè es convoquen places a concurs, però no perquè s'estabilitza automàticament. Això és arriscat perquè pots estabilitzar persones sense un procés rigorós de selecció. Hi ha interins que fa quinze anys que ho són. Si és així, és perquè o no s'han volgut preparar bé les oposicions o simplement saben que tenen assegurada la plaça. En quinze anys han sortit convocatòries.

- Què en pensa dels relats dominants entorn els mestres: uns funcionaris privilegiats amb més de dos mesos de vacances? Uns professionals sotmesos a un estrès excessiu?

- La millor via sempre és el terme mig. Si realment són tan privilegiats com es diu, tothom voldria ser mestre. I molta gent que ho ha provat ha sortit corrent. No és una experiència plàcida. Amb els adolescents és complicat. Però no exagerem. No és una feina tan extraordinàriament dura. S'ha dit que la pandèmia ha tensat els mestres. No, la pandèmia ha tensat tothom. Molta gent ha perdut la feina i persones properes. El professorat ha hagut de treballar en unes condicions extremes, però ha cobrat cada mes. Els autònoms, no.

"No estic en contra d'avaluar amb un 'en procés d'assoliment' perquè a una persona no se la pot reduir a un número"



- Què opina d'aquest canvi en les avaluacions per dir que un alumne està "en procés d'assoliment" en lloc de suspès?

- No estic en contra perquè a una persona no se la pot reduir a un número. I potser ara passem a un sistema que és laxa i imprecís, però una cosa que em molesta d'alguns pocs excompans que m'he trobat és que poden frustrar un alumne per posar un número. Un adolescent és molt sensible a un "insuficient" i ja no diguem "molt deficient", que poden ser un estigma. Un número frustra vocacions.

- Les associacions de pares són un maldecap?

- Crec que no. Hi ha pares i mares que poden ser un maldecap. Els professors tenen por als pares. Però també s'ha de reconèixer que des del 2008 les famílies estan aportant unes quotes als instituts que estan ajudant a mantenir els centres. Per altra banda, també ha pujat el nivell cultural de moltes famílies, molts pares tenen la mateixa formació que els docents i cadascú ha d'assumir el seu rol. Els pares no han de decidir sobre el currículum, tot i que no tinc clar que hàgim de ser només els professors. El currículum s'ha d'elaborar per un comitè d'experts que ha de mirar com és la societat en què vivim. Perquè l'escola s'ha d'entendre com una comunitat.

- Abans es referia al tema de la llengua. Tan malament està el català a l'escola?

- El català està malament a l'escola perquè a la societat està malament. El model d'immersió lingüística ha funcionat, no s'ha de tocar. És el millor sistema. El català s'ha de blindar.



Manel García: "Potser caldria treballar la llengua d'una altra manera". Foto: Adrià Costa

- Doncs predomina el discurs que diu que la immersió ha fracassat.



- No hi estic d'acord. Si el català no ha funcionat més a l'escola com a llengua d'ús social és perquè s'han creat escoles no inclusives. La llengua materna tira molt i si tota la gent de classe parla castellà, parlaràs castellà. La majoria de la gent jove no veu televisió sinó plataformes i aquí el català pateix molt. Potser caldria treballar la llengua d'una altra manera.

- Com ho faria?

- Primer, fer llengua oral. Encara que es comenci parlant com a indis. La gramàtica, la sintaxi, la fonètica, això ja arribarà. O que vagi en paral·lel. Perquè si no, els alumnes aproven català, però no fan seva la llengua catalana. Al català li passa el que una mica ha passat a l'anglès. Només estudiàvem gramàtica i no sabem anglès.

"Educació no pot fer recaure la responsabilitat de complir la sentència del català en la direcció dels centres, és una covardia política"

- Què cal fer amb la sentència del 25% de castellà?

- No complir-la i que assumís la responsabilitat el departament d'Educació. El que no pot fer el departament d'Educació és que la responsabilitat recaigui sobre les juntes directives dels instituts. Són funcionaris i de la mateixa manera que al Parlament, en el cas Juvillà, no s'ha volgut fer recaure la responsabilitat en els funcionaris, tampoc es pot fer aquí amb les direccions de les escoles emparant-se en el decret d'autonomia de centres. Això és una covardia política brutal. La setmana que ve hi ha una vaga per aquest motiu. Això és un problema de país, no d'escola. L'escola no ha de solucionar-ho. Tant de bo les llengües poguessin conviure en harmonia. Això difícilment passarà perquè una és molt majoritària i l'altra és minoritària.

- Se li està exigint massa a l'escola?

- Sí, massa coses: l'escola ha de resoldre el problema del català, els problemes emocionals de l'alumnat, se li demana tot. Els professors no són Leonardo da Vinci. Jo invocaria l'empara d'Educació. Hi ha un problema que l'administració no ha volgut entomar i és que l'escola ha de ser diversa. És necessari que hi hagi catalanoparlants en una aula. Si no s'acompanya amb el català, molts alumnes que no el tenen com a propi no el faran seu. La política de distribució d'alumnes no hauria de permetre que hi hagi barris on es concentri tota la població del barri en la mateixa escola.

- I defensa no complir la sentència.

- Si ens hi fixem, allí on s'ha complert la sentència és únicament allí on alguns pares han fet una denúncia. A la immensa majoria d'escoles i instituts no s'ha aplicat. Jo no em posaré a defensar la judicatura, però quan una família invoca un dret reconegut a la Constitució, el jutge ha de donar una resposta. Però en la immensa majoria de centres, la sentència no s'aplica ni les famílies ho demanen. Crec que el conseller s'equivoca quan a l'escola de Canet no contesta als mitjans en castellà. Tu contesta en castellà, has de mantenir les formes, però no baixar de la teva posició. Si es passa als centres aquesta responsabilitat, les denúncies es multiplicaran.



Manel García: "Alguns consellers han oblidat que abans havien estat professors". Foto: Adrià Costa

- Cada legislatura hi ha més d'un moment en què es demana la dimissió del conseller de torn. En general, què falla en els responsables de política educativa?

- Respecte a la dimissió del conseller, he dit que no es pot demanar la renúncia del conseller a la primera de canvi. No es pot començar una negociació així. Sobre allò que sovint s'oblida des del departament, ara amb Josep González-Cambray, abans amb Josep Bargalló, és que abans han estat professors, quan veien les coses que aleshores denunciaven de manca de finançament, manca d'inclusió i segregació. És curiós que quan arriben a ocupar un càrrec, se n'obliden. Igual que, com dic en el llibre, els professors hem de recordar que hem estat alumnes. Cambray va ser professor de Tecnologia a secundària. La tecnologia ha rebut, en el nou currículum, una clatellada bestial. Abans de ser conseller, va ser director general de Centres Docents. Jo havia estat secretari d'un institut, havia dut la comptabilitat, i he anat a reunions amb ell. Se'ns explicava la migradesa de mitjans que tenien i que havíem d'estalviar. Era conscient que els pressupostos eren ridículs.

- No s'ha millorat pel que fa a recursos?

- Si observem les dades de la Fundació Bofill, abans de la crisi del 2008, el pressupost de la Generalitat en educació era d'un 20%. Es va començar a retallar i ara està en un 17,5%, quan ha augmentat la complexitat i el nombre d'alumnes en 100.000. Si pensem en un barri com Ca n'Anglada, amb una població magribina, necessites d'entrada una persona que et faci d'interpret d'aquestes persones perquè després les puguis dur cap al català. Calen plantilla i recursos.

- Fa classes d'Història Antiga. Li és útil per reflexionar sobre els reptes de l'educació del segle XXI?

- La història, la filosofia i les humanitats són assignatures que t'interpel·len i t'estimulen a pensar.



Les matemàtiques també t'estimulen a pensar, però en un pensament més formal, que li pots trobar aplicació en la vida quotidiana, però hi ha un moment en què tenen un alt grau de complexitat. Una integral no l'apliques en la vida quotidiana. Si tu vols entendre el que passa a Rússia i Ucraïna, per l'alumnat és un bon moment per fer història. La societat està necessitada de formació humanística.